

Місце регіону в сучасних умовах розвитку суспільства

Н. В. БІБІК

*Харківська національна академія міського господарства*

Останнім часом все більше число дослідників підкреслює, що глобалізація - це складний процес, що представляє собою тотожність і відмінність універсалізму і тенденцій, проявів протилежної спрямованості. До їх числа відносяться:

- «Регіоналізм» - посилення внутрішньодержавних регіонів;
- «Регіоналізація» - виникнення розділових ліній між регіональними угрупованнями держав, що зміцнюють свої позиції в контексті глобалізації; відокремлення прибуткових і неприбуткових зон, не співпадаючих з географічними кордонами національних держав; в результаті усе більше владних функцій і повноважень від їхніх урядів передається владі транс-і субнаціональних регіонів, які стають будівельним матеріалом нової політичної карти світу в інтересах глобальних корпорацій;
- «Автономізація» - відродження національних, етнічних, місницьких центрів тяжіння всередині країн, регіонів, цивілізацій;
- «Традиціоналізм» - заперечення абстрактної концепції сучасності; відродження націоналізму; прославлення архаїки і забутих культурних фетишів;
- «Партикуляризм» - витіснення інтересів громадянського суспільства приватними інтересами громадян, що реалізуються в штучно стимульованих споживчих моделях поведінки; підміна громадянської позиції споживчими формами самоідентифікації;
- «Локалізація» - консолідація етнічних та цивілізаційних утворень, які проводять політику «культурної ізоляції»; прагнення до самозбереження різних культурних ареалів з їх «партикуляристськими» системами цінностей;
- «Глокалізація» (термін, що означає поєднання процесів глобалізації та локалізації) - поєднання процесів модернізації локальних культур з досягненнями формується глобальної мультикультурної цивілізації; відбувається в результаті культурної гібридизації, тобто конструктивної співпраці і взаємозбагачення культур в рамках культурних регіонів.

Відповідно до Оксфордського словника нових слів термін «глокал» та іменник «глокалізація» сформовані шляхом поєднання «глобального» та «локального». Відповідно до словника ця ідея виникла в середовищі японських «докакука» (ті що живуть на власній землі) та означала сільськогосподарські принципи пристосування фермерських технологій до локальних особливостей. Пізніше термін «глокал» та «глокалізація» стали частиною бізнес жаргону у 80х роках минулого століття.

Глокалізація, однак, не означає буквальної реставрації колишніх місцевих особливостей "до глобальної епохи". Вона виводить ці особливості під опіки національних держав безпосередньо в глобальний світ. "Новий регіоналізм", все більше стирає державні кордони, розвивається одночасно на

макро-і мікрорегіональних рівні. Його глибоко аналізує японський економіст Кенічі Омае в книзі: "Кінець національної держави. Підйом регіональних економік". Там описується становлення і розвиток на багатьох континентах особливих економічних зон, які об'єднують регіони, юридично належать до різних держав, але практично набагато сильніше пов'язані між собою. Автор звертає особливу увагу на бурхливо розвивається простір Південно-Східної Азії, однак і в "старій Європі" цей процес стає все більш наочним і навіть домінуючим.

Унітарна національна держава була стрижневою політичною моделлю епохи модерну. Але сьогодні на зміну "Європі національних держав" все більш наполегливо приходить "Європа регіонів" - і цей процес набирає силу саме з причини загальноєвропейської інтеграції. Так макро-і мікрорегіональних рівні формують єдину, але різноманітну регіонально-континентальну мережу, де прямі контакти між регіонами, відкриті завдяки спільній європейській валюті, роблять державну бюрократію зайвою.

Щоб не розчинитися в потоці глобальної, усередненої мас-культури, кожен регіон просто змушений створювати свій унікальний бренд, впізнаваний у світовому контексті. Розвивається і логічно доповнює цей процес система єврорегіонів - культурно близьких територій на кордонах двох або декількох держав, специфіка існування яких поступово призводить до їх юридичної екстериторіальності, тобто незалежності від тієї чи іншої "метрополії" з її централізованим бюрократичним апаратом. Причому реалізується цей проект не тільки всередині ЄС, але і на його кордоні з Україною (Єврорегіон Слобожанщина).

В умовах глобалізації регіон, як «мала батьківщина», є своєрідною гарантією від знеособлення як на національному, так і на загальноєвропейському рівні. Учені підкреслюють, що нове посилення ролі локального відбувається на тлі потужних глобальних інтеграційних процесів. При цьому глобальне і локальне не виключають один одного: локальне є невід'ємний аспект глобального. У зв'язку з цим було запропоновано слово-оксюморон, об'єднуюче терміни глобальний і локальний - глокалізація. Глокальна реорганізація простору означає, що території відрізняються один від одного перш за все своїми неповторними ситуаціями, що складаються з включеності в глобальні потоки і слідування місцевим традиціям і засадам.

Таким чином, сучасний єврорегіон є втіленням глокальної реорганізації простору, своєрідної автономією, утвореною не на національній, а на географічній або історичній основі. Культура, діалект, архітектура, спосіб життя, дизайн комунікацій найчастіше були основними критеріями виділення тих чи інших територіальних одиниць прикордонного співробітництва. В якості прикладу можна навести єврорегіон Адріатика, який об'єднав регіони шести країн, розташованих на Адріатичному узбережжі. Регіони, омивані Адріатичним морем, об'єдналися для вирішення загальної проблеми - усунення перешкод для розвитку основного промислу прибережних жителів - рибальства.

